

عنوان: بررسی تاثیر مداخله آموزشی مبتنی بر الگوی فرانظری در انجام رفتار صحیح خودآزمایی پستان در داوطلبین سلامت

شهر رفسنجان، سال ۱۳۹۶

استاد راهنما: دکتر محمد اسدپور

استاد مشاور: دکتر مصطفی نصیرزاده

دانشجو: فاطمه رخ فروز

زمستان ۱۳۹۶

چکیده

مقدمه: سرطان پستان شایع ترین سرطان قابل پیشگیری در زنان است. از شیوه های مهم خودمراقبتی زنان، پیشگیری و کنترل سرطان پستان با انجام خودآزمایی پستان می باشد. آموزش به عنوان یکی از استراتژیهای مهم در افزایش آگاهی و اتخاذ رفتارهای غربالگری سرطان پستان مورد تأیید قرار گرفته است. کلید موفقیت در امر آموزش، استفاده از الگوها و نظریه های تغییر رفتار می باشد. الگوی فرانظری از الگوهای آموزشی مطرح در آموزش بهداشت بوده که چگونگی تغییر رفتار و زمان آن را پیش بینی می کند. لذا این مطالعه با هدف بررسی تاثیر مداخله آموزشی مبتنی بر الگوی فرانظری در انجام رفتار صحیح خودآزمایی پستان در داوطلبین سلامت شهر رفسنجان انجام شد.

مواد و روش ها: این مطالعه نیمه تجربی در میان ۹۲ نفر از داوطلبین سلامت رفسنجان (دو گروه مداخله و کنترل)، طی سه مرحله صورت گرفت. ابزار گردآوری داده ها، پرسشنامه ای روا و پایا جهت سنجش مشخصات دموگرافیک و سازه های الگوی فرانظری و همچنین چک لیست سنجش مستقیم رفتار خودآزمایی پستان بود. پرسشنامه ها قبل، بلافاصله و هشت هفته (۲ ماه) پس از اتمام مداخله آموزشی برای افراد دو گروه تکمیل گردید. افراد گروه مداخله تحت شش جلسه مداخله آموزشی مبتنی بر الگوی فرانظری قرار گرفتند. در نهایت، تجزیه و تحلیل داده های جمع آوری شده با کمک نرم افزار SPSS-16 و با استفاده از آزمونهای تی مستقل، کای اسکوئر، آنالیز واریانس با اندازه گیری های مکرر و فریدمن در سطح معنی داری ۰/۰۵ صورت گرفت.

یافته ها: میانگین سنی نمونه های مورد مطالعه در دو گروه مداخله و کنترل بترتیب $49/10 \pm 27/59$ و $44/46 \pm 10/31$ سال بود. نتایج نشان داد که مراحل تغییر بین گروه مداخله و کنترل، قبل و بلافاصله بعد از مداخله آموزشی تفاوت معنی دار آماری نداشت ($P > 0/05$)، اما هشت هفته بعد از مداخله آموزشی تفاوت معنی دار آماری بین دو گروه مشاهده شد ($P < 0/05$)، که این اختلاف در گروه کنترل مشاهده نشد ($P > 0/05$). آزمون آماری فریدمن نشان داد که در گروه مداخله، مراحل تغییر (آمادگی و عمل) طی سه زمان (قبل، بلافاصله و هشت هفته بعد از مداخله آموزشی) تفاوت معنی داری داشت ($P < 0/05$)، اما در گروه کنترل تفاوت معنی دار مشاهده نشد ($P > 0/05$). نتایج آزمون تی مستقل نشان داد که بین میانگین نمره خودکارآمدی، منافع درک شده و رفتار خودآزمایی پستان دو گروه مداخله و کنترل، قبل از مداخله آموزشی ارتباط معنی دار وجود نداشت اما بلافاصله و هشت هفته بعد از مداخله آموزشی ارتباط معنی داری وجود داشت ($P < 0/05$)، همچنین بین میانگین نمره موانع

درک شده دو گروه مداخله و کنترل در قبل، بلافاصله و هشت هفته بعد از مداخله آموزشی ارتباط معنی داری وجود نداشت ($P > 0.05$).

بحث و نتیجه گیری: نتایج حاصل از این مطالعه کارآمدی برنامه آموزشی مبتنی بر الگوی فرانظری در بهبود عملکرد داوطلبین سلامت در خصوص انجام رفتار صحیح خودآزمایی پستان را تا دو ماه بعد از مداخله آموزشی نشان داد. بنابراین، پیشنهاد می گردد از این الگو جهت ارتقای رفتار خودآزمایی پستان بطور مداوم استفاده شود و تا رسیدن تمام افراد به مرحله حفظ و نگهداری ادامه یابد. همچنین پیشنهاد می گردد جهت مرتفع نمودن موانع ادراکی (احساس درد، خجالت، تمسخر دیگران و...) از راهنما برای عمل و دیگران مهم استفاده گردد.

کلیدواژه ها: الگوی فرانظری، رفتار خودآزمایی پستان، داوطلبین سلامت، مراحل تغییر

نحوه استناددهی پایان نامه

رخ فروز فاطمه. عنوان: بررسی تاثیر مداخله آموزشی مبتنی بر الگوی فرانظری در انجام رفتار صحیح خودآزمایی پستان در داوطلبین سلامت شهر رفسنجان، سال ۱۳۹۶، [پایان نامه کارشناسی ارشد]. دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، ایران،